

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2952

Vragen van de leden **Hirsch, Van der Lee** (beiden GroenLinks-PvdA) en **Teunissen** (PvdD) aan Minister van Financiën en de Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken over *stand van zaken Exportkredietverstrekking aan LNG-project Cabo Delgado, Mozambique* (ingezonden 9 juli 2025).

Antwoord van Minister **Heinen** (Financiën), mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 1 september 2025).

Vraag 1

In het commissiedebat Exportkredietverzekeringen van 27 november 2024, heeft de Minister van Financiën de toezegging gedaan de onafhankelijke review naar de beoordeling van de veiligheidssituatie bij de verstrekking van de exportkredietverzekering (EKV) voor het LNG-project in Mozambique met de Kamer te delen, voorafgaand aan de beslissing over mogelijke hervatting van de EKV. Wat is de huidige status van de onafhankelijke review? Wanneer verwacht u het rapport naar de Kamer te sturen?

Antwoord 1

Zoals eerder met uw Kamer gedeeld heb ik een externe partij gevraagd om een analyse naar vermeende mensenrechtenschendingen door Mozambikaanse veiligheidsdiensten in de context van het Mozambique LNG-project.¹ Deze analyse is nog niet gereed, mede vanwege aanvullende vragen over de veiligheidssituatie. Ik verwacht het definitieve rapport, behoudens eventuele vertrouwelijke elementen, na de zomer met uw Kamer te kunnen delen.

Vraag 2

Wat is de huidige status van de herbeoordeling van het LNG-project in Mozambique? Bent u bekend met lokale signalen dat Van Oord zijn activiteiten in Mozambique heeft hervat? Zo ja, hoe duidt u deze keuze, gelet op het feit dat Atradius Dutch State Business (ADSB) nog steeds bezig is met de herevaluatie van het project en dat force majeure nog steeds van kracht is? Zijn u en ADSB van tevoren door Van Oord geïnformeerd over het hervatten van activiteiten in Mozambique? Zo ja, wat is de reden voor hervatting? Welke activiteiten kunnen door Van Oord uitgevoerd worden onder force majeure?

¹ Kamerstukken II 2024/25 26 485, nr. 39.

Antwoord 2

De herbeoordeling ziet op de financieringspolis aan Standard Chartered Bank die het risico dekt van niet terugbetaling van de aan het project verstrekte lening. Projecteigenaar Total wil het project herstarten en weer kunnen beschikken over de financiering. Hiertoe worden alle betrokken exportkrediet-verzekeraars (ECA's) – waaronder Nederland – en financiers gevraagd in te stemmen met de benodigde wijziging van de lening- en verzekeringsdocumentatie. Hierover is door Nederland nog geen besluit genomen, mede doordat een externe partij nog bezig is met een analyse (zie ook het antwoord op vraag 1). Zodra het kabinet een besluit heeft genomen, zal ik uw Kamer hierover informeren.

Ik ben bekend met het feit dat projecteigenaar Total vooruitlopend op een hervatting van het project Van Oord heeft gevraagd om voorbereidende baggerwerkzaamheden te verrichten. Of Van Oord hier gehoor aan geeft is een keuze die het eigenstandig kan maken, mits dit past binnen de geldende polisvoorwaarden en ekv-uitvoerder ADSB hierover tijdig wordt geïnformeerd.

Vraag 3

Wordt er op dit moment vanuit Van Oord informatie verstrekt over de stand van zaken in het projectgebied? Kan Van Oord verantwoorden dat zij aan internationale richtlijnen voldoet, terwijl de herbeoordeling en het onafhankelijke onderzoek niet zijn afgerond?

Antwoord 3

Van Oord informeert ADSB maandelijks over de stand van zaken rondom haar werkzaamheden voor het project en over milieu- en sociale aspecten. Daarnaast rapporteert de onafhankelijke milieu- en sociale consultant periodiek aan de groep van betrokken ECA's en financiers of het Mozambikaanse LNG-project en de betrokken aannemers, waaronder Van Oord, voldoen aan de internationale richtlijnen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo).

Vraag 4

Klopt het dat alle activiteiten die tussen nu en de herevaluatie door ADSB over het verstrekken van exportkrediet, volledig op eigen risico van Van Oord zijn? Zo nee, waarom? Kunt u aangeven onder welke bepalingen van de polis dit eventueel mogelijk is? Zo ja, kunt u bevestigen dat de eventuele exportkredietverstrekking nooit kan worden ingezet als dekking voor activiteiten uitgevoerd voor de conclusie van de herbeoordeling?

Antwoord 4

Nee dat klopt niet. Bij de financieringspolis gaat het om een polis waar nu geen rechten aan kunnen worden ontleend totdat ingestemd is met de gevraagde wijzigingen. Dit betekent dat er op dit moment niet getrokken kan worden uit de verzekerde lening. Voor de exporteurspolis, die is verstrekt aan Van Oord en het risico dekt dat Van Oord niet betaald krijgt voor uitgevoerde werkzaamheden, ligt het anders. Bij de exporteurspolis kunnen er wel rechten worden ontleend en is er juridisch gezien sprake van een lopende verzekering. Omdat het gaat om een lopende verzekering en Van Oord zich aan de polisvoorwaarden (inclusief premiebetaling) houdt, is er juridisch gezien voor de Nederlandse staat geen grond om de verzekering te beëindigen of te pauzeren. Dit betekent dus dat Van Oord voor betalingsrisico's die het loopt uit hoofde van uitgevoerde werkzaamheden verzekerd is onder de exporteurspolis. Tot op heden hebben zich geen claims of schade voorgedaan uit hoofde van de exporteurspolis. Om aanspraak te kunnen maken op uitkering van eventuele schade dient Van Oord zich te blijven houden aan alle polisvoorwaarden, waaronder die voor mvo.

Vraag 5

Heeft het mogelijk hervatten van activiteiten door Van Oord impact op de conclusies van de herbeoordeling? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Het kabinet beoordeelt voor de besluitvorming over het aanpassen van de financieringspolis het project integraal op financiële, compliance, milieu-sociale en veiligheidsrisico's. Daarbij wordt ook gekeken of de uitgevoerde voorbereidende werkzaamheden, waaronder die Van Oord, voldoen aan het Nederlandse beleid voor de ekv.

Vraag 6

Hoe zou u de bereidheid van Van Oord duiden om ook zonder een definitief besluit omtrent de kredietverstrekking het project te hervatten? Bent u het ermee eens dat dit een indicatie kan zijn dat de kredietverstrekking niet nodig is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Van Oord heeft een contract met Total en op basis van de daarin gemaakte afspraken verricht Van Oord, zoals dat gebruikelijk is, werkzaamheden.

Vraag 7

Bent u bekend met de recente berichtgeving door Africa Intelligence² die melding maakt van problemen rond de betaling van de Rwandese troepen in Noord-Mozambique? Kunt u de informatie bevestigen of ontkennen? Deelt u de conclusie dat het niet betalen van de Rwandese troepen sinds augustus 2024, het veiligheidsrisico rondom het projectgebied vergroot? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze wordt dit meegenomen in de heroverweging van de EKV?

Antwoord 7

Ik ben bekend met de berichtgeving maar beschik niet over verdere informatie aangaande (afspraken over) betalingen tussen de Mozambikaanse en Rwandese overheden. Ik kan de berichtgeving dan ook niet bevestigen. Alle relevante aspecten voor het veiligheidsrisico, waaronder de duurzame aanwezigheid van Rwandese veiligheidsdiensten, worden meegewogen in de besluitvorming.

Vraag 8

Welke rol speelt het onderzoek van het Franse Openbaar Ministerie naar TotalEnergies in de herbeoordeling? Wacht ADSB totdat de uitkomst van dit onderzoek bekend is voordat een keuze gemaakt wordt over de exportkredietverstrekking? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

In de herbeoordeling wordt alle beschikbare informatie gewogen. Het kabinet beschikt niet over inhoudelijke informatie uit het Franse vooronderzoek. Dit aspect kan daarom geen onderdeel uitmaken van het proces van herbeoordeling en besluitvorming.

Vraag 9 en 10

Bent u bekend met berichtgeving rondom het mogelijk terugtrekken van financiering voor het LNG-project vanuit UK Export Finance (EKEF), mede vanwege de mogelijke rol van TotalEnergies in het schenden van mensenrechten?³ Bent u bekend met de afwegingen van UKEF? Kunt u die met de Kamer delen? Zo nee, waarom niet? Heeft het eventueel wegvallen van UKEF-involed op de afweging van ADSB? Zo ja, op welke manier? Zo nee, waarom niet?

Verschillen de Nederlandse en Britse onderzoeken in hun opzet? Zo ja, op welke manier?

² Africaintelligence.com, 25 mei 2025, <https://www.africaintelligence.com/southern-africa-and-islands/2025/05/26/maputo-s-failure-to-pay-kigali-s-security-bill-alarms-oil-majors,110455979-eve>

³ Source-material.org, 31 januari 2025, www.source-material.org/total-mozambique-human-rights-uk-us-netherlands/

Antwoord 9 en 10

Ik ben bekend met de berichtgeving. Ik kan geen uitspraken doen over het onderzoek of de besluitvorming van het VK. Het kabinet zal eigenstandig een besluit nemen op basis van eigen onderzoek.

Vraag 11

Welke (lokale) NGOs zijn betrokken bij het onderzoek van ADSB, en op welke manier? Deelt u de zorg dat medewerking aan het onderzoek risico's met zich meebrengt voor lokale betrokkenen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe worden burgers die betrokken zijn bij het Nederlandse onderzoek beschermd?

Antwoord 11

De door Nederland aangestelde onderzoekers maken gebruik van een breed scala aan bronnen, waaronder lokale bewoners, leden van veiligheidsdiensten, overheidsfunctionarissen, NGO's die actief zijn in de regio en personeel dat betrokken is bij het LNG-project. Ik deel de genoemde zorgen over hun veiligheid. De onderzoekers hanteren daarom strikte geheimhouding van hun bronnen. Ik kan derhalve geen namen delen van betrokken lokale organisaties of individuen.

Vraag 12

Wegens het voortdurende gebrek aan transparantie over de lopende onderzoeken, de onbetrouwbaarheid van het Mozambikaanse rechtssysteem en de focus van lopende onderzoeken naar de schendingen op het project in plaats van op gerechtigheid voor de slachtoffers, pleiten Mozambikaanse en internationale NGOs voor een internationaal onafhankelijk onderzoek door de VN (OHCHR). Bent u bereid dit te steunen? Zo ja, op welke manier? Zo niet, waarom niet?

Antwoord 12

Het Mozambikaanse Openbaar Ministerie is een onderzoek gestart naar de vermeende mensenrechtenschendingen door het Mozambikaanse leger. Via de ambassade in Maputo is bij de relevante Mozambikaanse organisaties (het Ministerie van Buitenlandse Zaken, het Ministerie van Justitie en het Openbaar Ministerie) het belang onderstreept dat Nederland aan dit onderzoek hecht en de voortgang ervan zal nauwlettend worden gevolgd. Los daarvan is het niet aan Nederland om een internationaal onderzoek te gelasten naar gedragingen van Mozambikaanse legereenheden dan wel naar gerechtigheid voor eventuele slachtoffers daarvan op Mozambikaans grondgebied.

Vraag 13 en 14

Bent u bekend met berichtgeving die een beeld schetst waarin commando's, mede betaald door TotalEnergies, verantwoordelijk zijn voor martelingen en executies van burgers?⁴ Deelt u de mening dat het onacceptabel is als de Nederlandse staat, direct of indirect, steun heeft gegeven aan een project dat leidt tot het schenden van mensenrechten? Zo nee, waarom niet?

Bent u het eens met de stelling dat zelfs als er sprake is van een verbetering rond het behandelen van inwoners van het gebied, een incident zoals in vraag 13 beschreven zwaar moet wegen in het wel of niet verstrekken van een exportkredietverzekering? Zo nee, waarom niet? Op welke manier gaat het kabinet toezien op de partijen die een exportkredietverzekering ontvangen, zodat zij niet betrokken zullen zijn bij projecten met risico op hetzelfde soort incidenten?

Antwoord 13 en 14

De berichtgeving in Politico over mogelijke mensenrechtenschendingen door het Mozambikaanse leger is aanleiding geweest voor het kabinet om een onafhankelijke partij om advies te vragen over de mensenrechtencontext van het project.⁵ De rollen van de verschillende veiligheidsactoren in de regio

⁴ Politico.eu, 26 september 2024, www.politico.eu/article/totalenergies-mozambique-patrick-pouyenne-atrocities-afungi-palma-cabo-delgado-al-shabab-isis/

⁵ Kamerstukken II 2024/25 26 485, nr. 39.

worden hierin meegenomen. Het advies zal worden meegewogen in de besluitvorming over de aanpassing van de financieringspolis. In algemene zin kan ik bevestigen dat Nederland geen ekv verstrekt aan projecten waarbij sprake is van onacceptabele mensenrechtenrisico's. Mensenrechten vormen dan ook een integraal onderdeel van het toetsingskader voorafgaand aan het verstrekken van een ekv.⁶ ADSB monitort vervolgens alle hoogrisicoprojecten gedurende de looptijd van de polis. Als uit deze monitoring onregelmatigheden blijken dan zal Nederland in eerste instantie altijd kiezen voor een dialoog met betrokkenen om verbeteringen te realiseren. Mocht hiermee niet het gewenste resultaat behaald worden dan kan dit in het uiterste geval gevolgen hebben voor het recht op schade-uitkering onder de polis of trekkingen onder de verzekerde lening.

Vraag 15

Bent u bekend met verschillende signalen van corruptie, direct of indirect gerelateerd aan het Mozambique LNG project?⁷ Hoe worden deze zorgwekkende berichten meegenomen in de herbeoordeling van het project?

Antwoord 15

De Nederlandse staat wenst onder geen beding betrokken te raken bij transacties waarbij op enige wijze corruptie heeft plaatsgevonden. Nederland heeft daarom een robuust anti-omkopingsbeleid dat in 2024 nog is aangescherpt.⁸ ADSB voert in het kader van de lopende (her)beoordeling van onderhavig project conform beleid een uitgebreide compliance analyse uit, waarin in alle relevante berichtgeving wordt meegewogen.

⁶ Beleidsverklaring mensenrechten, Atradius Dutch State Business, te raadplegen via: <https://atradiusdutchstatebusiness.nl/>.

⁷ [www.jornalaominuto.com](https://www.jornalaominuto.com/2025/05/escandalo-millonario-totalenergies.html), 13 mei 2025, <https://www.jornalaominuto.com/2025/05/escandalo-millonario-totalenergies.html>; <https://cartamz.com/politica/43051/cge-2023-tribunal-administrativo-reporta-desvio-de-33-milhoes-de-usd-das-receitas-do-gas-do-rovuma/>

⁸ Anti-omkopingsbeleid, Atradius Dutch State Business, te raadplegen via: <https://atradiusdutchstatebusiness.nl/>.